

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Romuald Dalewski

w sprawie z powództwa R. M.

przeciwko Powiatowemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej w R.

i W. z siedzibą w W.

o ustalenie wypadku przy pracy i sprostowanie protokołu ustalenia okoliczności

i przyczyn wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 22 listopada 2023 r.,

skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy

i Ubezpieczeń Społecznych w Rybniku

z dnia 21 października 2021 r., sygn. akt IV Pa 46/21,

I. oddala skargę kasacyjną,

**II. odstępuje od obciążania powódki kosztami zastępstwa
procesowego strony przeciwnej w postępowaniu kasacyjnym.**

D.S.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2021 r. Sąd Rejonowy w Jastrzębiu-Zdroju oddalił powództwo, umorzył postępowanie w części w której powódka cofnęła powództwo oraz odstąpił od obciążania powódki obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz pozwanego. Sąd I instancji ustalił, że zmarły A. M. zatrudniony był w Powiatowym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w R. i W. z siedzibą w W. na podstawie umowy o pracę na stanowisku konserwatora urządzeń technicznych od dnia 1 lutego 1996 r. do dnia 18 sierpnia 2017 r., tj. do dnia zgonu. Pracownik w dniu 18 sierpnia 2017 r. pracował na II zmianę od 19:00 do 07:00 następnego dnia. W toku zmiany około 01:00 A. M. został znaleziony nieprzytomny, a lekarz przybyły na miejsce stwierdził zgon. W związku z zaistniałym zdarzeniem został powołany zespół wypadkowy, który protokołem nr[...] uznał, że zgon pracownika nie jest wypadkiem przy pracy. Skutki wypadku i okoliczności zdarzenia zespół powypadkowy ustalił w oparciu o opinię lekarską z dnia 19 sierpnia 2017 r. w której stwierdzono zgon w dniu 19 sierpnia 2017 r. około godz. 01:30 także w oparciu o protokół oględzin i otwarcia zwłok nr [...]. W toku oględzin zewnętrznych i otwarcia zwłok stwierdzono obfite, ciemno fioletowe, utrwalone plamy opadowe zlokalizowane na tylnych powierzchniach ciała. Nie stwierdzono obrażeń zewnętrznych. W toku otwarcia zwłok stwierdzono miażdżycę uogólnioną dużego stopnia w tym tętnicy wieńcowej prawej. Rozległe blizny pozawałowe i bliznowacenia włókien mięśnia sercowego na całej powierzchni lewej komory, obrzęk mózgu, obrzęk płuc, przekrwienie bierne narządów wewnętrznych. Taki obraz badania sekcyjnego wskazuje na to, że bezpośrednią przyczyną zgonu A. M. była ostra niewydolność krążeniowo oddechowa. Powódka pismem z dnia 21 września 2017 r. wniosła zastrzeżenia i uwagi do protokołu. Po sporządzeniu uwag i wyjaśnień do złożonych zastrzeżeń, zespół powypadkowy protokołem nr [...] podtrzymał dotychczasowe stanowisko. Powódka zakwestionowała ustalenia zawarte w ostatecznym protokole dotyczące okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy, wskazując, że zostały one poczynione pomimo braku przesłuchania jakichkolwiek świadków. Sąd Rejonowy oparł się również na opinii biegłego z zakresu kardiologii w szczególności opinii uzupełniającej, w której biegła w sposób precyzyjny, rzetelny i wnikliwy odpowiedziała na przedstawione tezy. Biegła dysponowała całością dokumentacji medycznej powoda. W ocenie biegłej przyczyną determinującą uraz była chorobą

samoistną, a do zawału doszłoby w trudnym do określenia czasie z powodu stwierdzonych zaawansowanych, licznych zmian miażdżycowych w tętnicach wieńcowych, które mogły doprowadzić do zamknięcia tętnicy w różnych mechanizmach i doprowadzić do powstania zawału „niemego” jak poprzednie zawały lub spowodować ostry zespół wieńcowy z typowym obrazem klinicznym o różnym przebiegu. Wobec powyższego Sąd Rejonowy uznał, że zawał mięśnia serca był skutkiem rozwijającej się u A. M. choroby miażdżycowej i licznych zmian w tętnicach. Wskazał również, że praca wykonywana przez A. M. w dniu 18 sierpnia 2017 r. również nie przekraczałaby jego możliwości w przypadku, gdyby nie cierpiał on na tak rozwiniętą chorobę wieńcową. Pracodawca nie miał świadomości choroby zmarłego, albowiem zmarły miał zaświadczenie o zdolności do pracy. Sąd podkreślił jak mały był wykop wykonany przez A. M. – jego zdaniem nawet przyjmując, że praca przez niego wykonywana była w trudnych warunkach, to nie sposób takiej pracy uznać za szczególnie ciężką.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji powódki R. M. od wyroku Sądu Rejonowego w Jastrzębiu -Zdroju IV Wydziału Pracy z dnia 8 kwietnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Rybniku IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 21 października 2021 r., oddalił apelację oraz odstąpił od obciążenia powódki obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję. Zdaniem Sądu odwoławczego, Sąd I instancji przeprowadził wnikliwe postępowanie dowodowe, trafnie ocenił zebrany w sprawie materiał dowodowy, prawidłowo zastosował obowiązujące przepisy prawa materialnego i procesowego, a wydanemu wyrokowi trudno odmówić słuszności. Oceniając zgromadzony materiał dowodowy w odniesieniu do pisemnych motywów rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy uznał, że nie sposób podzielić stanowiska apelującego, iż brak jest logicznego powiązania treści przeprowadzonych dowodów, a ustalonymi na ich podstawie faktami i wyciągniętymi wniosków. Sąd I instancji w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku wskazał jaki stan faktyczny stał się jego podstawą oraz podał na jakich dowodach oparł się przy jego ustaleniu. Stąd też Sąd Okręgowy ustalenia Sądu I instancji w całości uznał i przyjął jako własne. Wbrew twierdzeniom powódki Sąd I instancji nie pominął wniosków wynikających z opinii biegłej sądowej, a wręcz przeciwnie - Sąd I instancji podkreślił w pisemnych motywach, że celem ustalenia przyczyny odpowiedzialnej za

zawał mięśnia serca u A. M. koniecznym stało się dopuszczenie takiego dowodu i Sąd z tej wiedzy specjalistycznej skorzystał i wziął pod uwagę wnioski wypływające z opinii specjalistycznej. Fakt, że biegła zaakcentowała jako czynniki dodatkowe: pracę fizyczną i temperaturę powietrza nie świadczy o tym, że zawał serca nastąpiłby, gdyby u A. M. nie występowała zaawansowana choroba miażdżycowa. Istota rozpoznawanej sprawy sprowadzała się do przesądzenia, czy przyczyną zewnętrzną wypadku przy pracy, stanowiącą współprzyczynę w stosunku do samoistnej przyczyny wewnętrznej (schorzeń kardiologicznych), mogą być normalne, zgodne z BHP, warunki świadczenia pracy, nawet, gdy świadczona praca wymaga wysiłku fizycznego i jest świadczona w nietypowych okolicznościach (np. w podwyższonej temperaturze). Sąd Okręgowy podzielił stanowisko Sądu I instancji, wynikające z ugruntowanego orzecznictwa, że należy dopuścić możliwość zakwalifikowania jako wypadku przy pracy doznanych przez pracownika zmian w narządzie wewnętrznym o charakterze schorzenia samoistnego pod warunkiem, że w stanie faktycznym sprawy zostaną stwierdzone szczególne okoliczności. Takich szczególnych, nadzwyczajnych okoliczności w rozpoznawanej sprawie nie stwierdzono. Praca zmarłego była pracą fizyczną związaną ze znacznym wysiłkiem fizycznym, była też wykonywana w nieprzeciętnych warunkach, (w podwyższonej temperaturze), były to jednak warunki odpowiadające rodzajowi wykonywanej przez niego pracy, typowe dla jego stanowiska pracy. Sąd Okręgowy podkreślił, że zmarły dopiero przystąpił do wykonywania prac, która odbywała się w podwyższonej temperaturze i była ciężka fizycznie - zatem nawet nie powinien odczuć jej ewentualnych negatywnych skutków.

W skardze kasacyjnej z 29 kwietnia 2022 r. pełnomocnik powódki zaskarżył w całości wyrok Sądu Okręgowego w Rybniku z dnia 21 października 2021 r. (sygn. akt: IV Pa 46/21), zarzucając orzeczeniu naruszenie prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych poprzez błędną jego wykładnię i uznanie, że zachowania podejmowane przez A. M. podczas wykonywania pracy, w postaci wykonania twardego wykopu, za pomocą ciężkiego narzędzia, w wysokiej temperaturze, nie stanowiły nadmiernego wysiłku i nie mogły zostać uznane za pracę szczególnie ciężką, a w konsekwencji nie stanowiły przyczyny zewnętrznej

uzasadniającej uznanie zdarzenia z dnia 18 sierpnia 2017 r. za wypadek przy pracy, mając na uwadze również schorzenia samoistne A. M., w sytuacji, gdy okoliczności wykonywania pracy, w świetle zachowań podejmowanych przez pracownika w dniu 18 sierpnia 2017 r. świadczyły o realizacji przyczyny zewnętrznej, a w konsekwencji były współprzyczyną jego zgonu, a to wobec przyspieszenia procesów chorobowych i istnienia związku przyczynowego wykonywanej pracy ze zdarzeniem, co uzasadniało uznanie tego zdarzenia za wypadek przy pracy.

Podnosząc powyższy zarzut strona skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Rybniku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Rybniku oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przewidzianych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty. W przypadku natomiast uznania podstawy naruszenia prawa materialnego za oczywiście uzasadnioną, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. w związku z art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1. uznanie, że zdarzenie z 18 sierpnia 2017 r. jest wypadkiem przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych;
 2. sprostowanie treści protokołu nr [...] z 27 września 2017 r. poprzez wpisanie, że zdarzenie z 18 sierpnia 2017 r. było wypadkiem przy pracy;
- oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania kasacyjnego według norm przewidzianych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik strony pozwanej wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie okazała się nieuzasadniona.

Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Sąd Najwyższy jest więc związany granicami zaskarżenia i granicami podstaw i nie może rozpoznać skargi poza zakres zaskarżenia wskazany przez skarżącego - nie może zaskarżonego wyroku poddać kontroli z punktu widzenia naruszeń innych przepisów niż wskazane w podstawach (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 maja 2018 r., I CSK 455/17, Legalis nr 1834484).

W skardze kasacyjnej stron skarżąca podniosła zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, polegający na błędnej jego wykładni przez Sąd Okręgowy. Ponieważ strona skarżąca nie wskazywała w skardze kasacyjnej na żadne naruszenia przepisów postępowania, które miałyby istotny wpływ na wynik sprawy, zatem dalsze rozważania – w tym ocena zarzutu naruszenia przepisów prawa materialnego – zostaną odniesione do ustalonego przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego. Sąd Najwyższy nie jest bowiem sądem trzeciej instancji. Oznacza to, że nie rozpoznaje sprawy, lecz rozpoznaje skargę kasacyjną. Rozważania Sądu Najwyższego ograniczają się w związku z tym do oceny słuszności i skuteczności powołanych w jej podstawach zarzutów (tylko nieważność postępowania przed sądem drugiej instancji jest brana pod uwagę z urzędu). Pamiętać przy tym należy, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi, stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

W niniejszej sprawie sporne było, czy przedmiotowe zdarzenie z dnia 18 sierpnia 2017 r. było wypadkiem przy pracy, w myśl art. 3 ust. 1 ustawy wypadkowej. Zgodnie z ustawową definicją wypadku przy pracy jest nim zdarzenie nagłe, wywołane przyczyną zewnętrzną, powodujące uraz, którym jest uszkodzenie tkanek ciała lub narządów człowieka wskutek działania czynnika zewnętrznego (art. 3 ust. 1 w związku z art. 2 pkt 13 ustawy wypadkowej). Powstaje zatem problem, czy i według

jakich kryteriów zdarzenie wywołane zespołem przyczyn może być kwalifikowane jako wypadek przy pracy. Kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia tego zagadnienia miała uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 1963 r., III PO 15/62 (OSNCP 1963 Nr 10, poz. 215). Stwierdzono w niej, że przyczyną sprawczą zdarzenia może być każdy czynnik zewnętrzny (tzn. niewynikający z wewnętrznych właściwości człowieka), zdolny w istniejących warunkach wywołać szkodliwe skutki. W takim znaczeniu przyczyną zewnętrzną zdarzenia może być nie tylko narzędzie pracy, maszyna, siły przyrody, ale także praca i czynności samego poszkodowanego. Taką przyczyną jest również nadmierny wysiłek pracownika, za który u człowieka dotkniętego schorzeniem samoistnym może być uważana praca wykonywana jako codzienne zadanie w warunkach normalnych, gdyż nadmierność wysiłku pracownika powinna być oceniana przy uwzględnieniu jego indywidualnych właściwości, aktualnego stanu zdrowia, sprawności ustroju.

Pomimo wydania cytowanej uchwały, w judykaturze nadal ścierają się dwa odmienne poglądy, na co wskazano chociażby w wyrokach Sądu Najwyższego: z dnia 18 stycznia 2017 r., III PK 50/16 (LEX nr 2261777); z dnia 24 kwietnia 2018 r., III PK 45/17 (LEX nr 2553861); z dnia 19 lutego 2021 r., I USKP 15/21 (OSNP 2022 nr 1, poz. 8). Zgodnie z pierwszym poglądem, zwykłe czynności, podejmowane w codziennej pracy w normalnych warunkach, wykonywane jednak w nadmiernym - przy uwzględnieniu właściwości pracownika, jego indywidualnych cech fizycznych lub psychicznych - wysiłku mogą być czynnikiem zewnętrznym powodującym uraz narządu zmienionego chorobą, bez potrzeby wykazywania jakichś szczególnych okoliczności w przebiegu pracy (jest to więc pogląd akcentujący spojrzenie na zdarzenie z punktu widzenia sfery wewnętrznej, podkreślający fakt zadziałania czynnika sprawczego na organizm pracownika bardziej od innych podatnego na ten czynnik). Drugi z prezentowanych w doktrynie i judykaturze poglądów na temat zbiegu zewnętrznej i wewnętrznej przyczyny wypadku przy pracy, dopuszcza możliwość zakwalifikowania jako wypadku przy pracy doznanych przez pracownika zmian w narządzie wewnętrznym o charakterze schorzenia samoistnego, pod warunkiem, że w stanie faktycznym sprawy zostaną stwierdzone szczególne, nadzwyczajne okoliczności towarzyszące świadczeniu pracy (zatem jest to pogląd akcentujący spojrzenie na zdarzenie z zewnętrznej strony, tj. jako zadziałanie

czynnika o charakterze ekscesu w normalnych warunkach wykonywania pracy). Również w wyrokach prezentujących drugi z omawianych poglądów Sąd Najwyższy wskazuje, że nadmierny wysiłek lub stres powinien być oceniany z uwzględnieniem indywidualnych właściwości pracownika (stanu jego zdrowia, sprawności ustroju) i okoliczności w jakich wykonywana jest praca (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2017 r., III PK 50/16, LEX nr 2261777 i powołane w nim szeroko orzecznictwo).

Warunkiem uznania następstw endogennych chorób za wypadek, jest wykazanie pierwotnej przyczyny pochodzącej z zewnątrz. W wywołaniu zdarzenia może współdziałać zespół przyczyn o odmiennym charakterze, przy czym z punktu widzenia kwalifikacji wypadku istotny jest zbieg przyczyn wewnętrznych i zewnętrznych (występujących w organizmie poszkodowanego i ujawniających się poza nim). Przy kwalifikacji konkretnej okoliczności jako przyczyny zewnętrznej ważne jest, aby stanowiła ona przyczynę sprawczą zdarzenia, natomiast nie musi być przyczyną jedyną, wyłączną. Zewnętrzną przyczyną sprawczą wypadku przy pracy może być każdy czynnik pochodzący spoza organizmu poszkodowanego zdolny - w istniejących warunkach - wywołać szkodliwe skutki (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1999 r., II UKN 87/99).

W tym miejscu należy podkreślić, że istnienie zewnętrznej przyczyny wypadku objętego świadczeniami z ubezpieczenia społecznego należy niewątpliwie do ustaleń faktycznych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy, na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego uznał, że nie mamy tutaj do czynienia z przyczyną zewnętrzną, związaną w wystąpieniem szczególnych, nadzwyczajnych okoliczności. Sąd ustalił, że praca zmarłego była pracą fizyczną, związaną ze znacznym wysiłkiem fizycznym, była też wykonywana w nieprzeciętnych warunkach (w podwyższonej temperaturze) - były to jednak warunki odpowiadające rodzajowi wykonywanej przez niego pracy, typowe dla jego stanowiska pracy, a pracownik doznał zawału w momencie, kiedy dopiero przystąpił do wykonywania prac. Sąd odwoławczy oparł się na opinii biegłego sądowego lekarza kardiologa, w szczególności opinii uzupełniającej, w której biegła w sposób precyzyjny, rzetelny i wnikliwy odpowiedziała na przedstawione tezy. Jak to podniósł Sąd Okręgowy, biegła dysponowała całością dokumentacji medycznej

powoda. W jej ocenie przyczyną determinującą uraz była choroba samoistna, a do zawału doszłoby w trudnym do określenia czasie z powodu stwierdzonych zaawansowanych, licznych zmian miażdżycowych w tętnicach wieńcowych, które mogły doprowadzić do zamknięcia tętnicy w różnych mechanizmach i doprowadzić do powstania zawału „niemego” - jak poprzednie przebyte przez pracownika zawały - lub spowodować ostry zespół wieńcowy z typowym obrazem klinicznym o różnym przebiegu.

W orzecznictwie przyjmuje się, że uszczerbek na zdrowiu pracownika spowodowany czynnikiem samoistnym (pochodzącym z organizmu pracownika) może stanowić wypadek przy pracy, jeżeli został wywołany nadmiernym w okolicznościach danego wypadku wysiłkiem fizycznym, psychicznym lub silnym stresem. W szczególności, występowanie u pracownika schorzeń samoistnych nie wyklucza uznania zdarzenia za wypadek przy pracy, jeżeli w środowisku pracy zaistniały czynniki przyspieszające bądź pogłębiające proces chorobowy. Generalnie jednak wykonywanie przez pracownika zwykłych czynności (związanych z normalnym wysiłkiem fizycznym, normalnymi przeżyciami psychicznymi) nie może być uznane za zewnętrzną przyczynę wypadku przy pracy.

W odniesieniu do towarzyszącego pracy wysiłku fizycznego dominująca jest jednak linia orzecznictwa, zgodnie z którą wykonywanie zwykłych, codziennych obowiązków w warunkach typowych dla danego stanowiska pracy – przy uwzględnieniu indywidualnych predyspozycji zdrowotnych pracownika – może jedynie wyjątkowo stanowić dla niego nadmierne obciążenie i stać się zewnętrzną przyczyną zdarzenia (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 lipca 1991 r., II PRN 3/39, OSP 1992, nr 11-12, poz. 263; z 25 października 1994 r., II URN 38/94, OSNAPiUS 1995 nr 4, poz. 52; z 21 maja 1997 r., II UKN 130/97, OSNAPiUS 1998 nr 7, poz. 219; z 30 czerwca 1999 r., II UKN 22/99, OSNAPiUS 2000 nr 18, poz. 696; z 18 sierpnia 1999 r., II UKN 87/99, OSNAPiUS 2000 nr 20, poz. 760 i z 19 czerwca 2001 r., II UKN 419/00, OSNP 2003 nr 5, poz. 136). Podkreśla się przy tym, że istnienia związku przyczynowego między rodzajem wykonywanej pracy i warunkami, w jakich jest ona świadczona, a gwałtownym pogorszeniem stanu zdrowia pracownika nie można domniemywać ani przypuszczać, lecz przyjęcie takiej tezy powinno mieć uzasadnienie w materiale dowodowym sprawy (w szczególności opinii biegłych

lekarzy odpowiednich specjalności), analizowanym w kontekście posiadanej przez biegłych wiedzy medycznej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z 8 lipca 1994 r., II PRN 4/94, OSNAPiUS 1994 nr 9, poz. 146; z 8 listopada 1994 r., II PRN 6/94, OSNAPiUS 1995 nr 10, poz. 122; z 29 stycznia 1997 r., II UKN 70/96, OSNAPiUS 1997 nr 18, poz. 357; z 8 sierpnia 1999 r., II UKN 74/99, OSNAPiUS 2000 nr 19, poz. 731). Towarzyszący wykonywaniu pracy nadmierny wysiłek fizyczny (albo silny stres) musi zaś być istotnym ogniwem w łańcuchu przyczynowo-skutkowym, prowadzącym do gwałtownego pogorszenia stanu zdrowia pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z 5 lutego 1997 r., II UKN 85/96, OSNAPiUS 1997 nr 19, poz. 386 i z 29 października 1997 r., II UKN 304/97, OSNAPiUS 1998 nr 15, poz. 464).

Sąd Najwyższy rozpoznający obecną skargę kasacyjną opowiada się za prezentowanym w doktrynie i judykaturze poglądem na temat zbiegu zewnętrznej i wewnętrznej przyczyny wypadku przy pracy, który dopuszcza możliwość zakwalifikowania jako wypadku przy pracy doznanych przez pracownika zmian w narządzie wewnętrznym o charakterze schorzenia samoistnego pod warunkiem, że w stanie faktycznym sprawy zostaną stwierdzone szczególne, nadzwyczajne okoliczności towarzyszące świadczeniu pracy (to pogląd akcentujący spojrzenie na zdarzenie z zewnętrznej strony, przyjmujący zadziałanie czynnika o charakterze pewnego ekscesu w normalnych warunkach wykonywania pracy).

Musi więc wystąpić szczególna (nadzwyczajna, nietypowa) okoliczność w przebiegu pracy, aby zaostrzenie procesu chorobowego mogło być uznane za skutek przyczyny zewnętrznej zdarzenia wypadkowego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 6 maja 1976 r., III PZP 2/76, OSNCP 1976 nr 11, poz. 239; Nowe Prawo 1978, nr 1, s. 154 z glosą J. Mazurka oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 14 lutego 1996 r., II PRN 2/96, OSNAPiUS 1996 nr 17, poz. 252; z 16 kwietnia 1997 r., II UKN 66/97, OSNAPiUS 1998 nr 2, poz. 53; z 16 grudnia 1997 r., II UKN 407/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 644; z 25 stycznia 2000 r., II UKN 347/99, OSNAPiUS 2001 nr 11, poz. 395 i z 4 października 2000 r., I PKN 70/00, OSNAPiUS 2002 nr 11, poz. 262). Taką szczególną okolicznością może być na przykład wyjątkowy, nadmierny wysiłek fizyczny związany z pracą trwającą dłużej niż dopuszczalny limit godzin (wyrok Sądu Najwyższego z 1 lutego 1968 r., I PR 449/67, OSNCP 1968 nr 12, poz. 216; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2019 r., I PK 215/17, Legalis nr 1863232;

wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 2021 r., I USKP 15/21, Legalis nr 2533836; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2022 r., II USK 440/21 Legalis nr 2658948), wykonywanie pracy przez pracownika przemęczonego dotychczasową jej intensywnością i rozmiarem oraz brakiem możliwości odpoczynku w dłuższym okresie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 1999 r., II UKN 22/99, OSNAPIUS 2000 nr 18, poz. 696), a także nakazanie przez pracodawcę pracy wbrew treści zaświadczenia lekarskiego, zawierającego przeciwwskazania do jej wykonywania (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lutego 2006 r., I UK 192/05, Monitor Prawa Pracy 2006, nr 5, s. 269).

Takich szczególnych, nadzwyczajnych okoliczności w rozpoznawanej sprawie nie stwierdzono. Praca zmarłego ubezpieczonego była pracą fizyczną, związaną ze znacznym wysiłkiem fizycznym, była też wykonywana w nieprzejętnych warunkach (w podwyższonej temperaturze), były to jednak warunki – jak to ustaliły sądy *meriti* - odpowiadające rodzajowi wykonywanej przez niego pracy, typowe (zwyczajne) dla jego stanowiska pracy.

Sąd Najwyższy – opierając się na dokonanych ustaleniach faktycznych – podziela pogląd Sądu Okręgowego o braku w rozpoznawanej sprawie szczególnych, nadzwyczajnych, nietypowych okoliczności dotyczących warunków świadczenia pracy tego konkretnego dnia (w dniu śmierci pracownika), które pozwalałyby potraktować jego zgon jako spowodowany przyczyną zewnętrzną, niezależną od niewątpliwie istniejących (stwierdzonych przez biegłych lekarzy) schorzeń samoistnych. Przytoczone ustalenia faktyczne pozwoliły na podzielenie oceny Sądu Okręgowego, że przyczyną zgonu ubezpieczonego nie były warunki wykonywania pracy, lecz wyłącznie schorzenie samoistne.

Z tych przyczyn skarga kasacyjna została oddalona - na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c., odstępując od obciążenia powódki kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej, na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]

[a!]